

نگاهی به فرآیند حذف فساد از بازار خدمات ارزش افزوده

زخم کهنه بهبود می‌یابد؟

محمد علی پور خصالیان | تحلیلگر حوزه فاوا

سال‌هاست انواع سوءاستفاده‌ها از فرصت‌های فناوریانه، منابع درآمد برخی کسب‌وکارهای ریز و درشت است و این مدت بسته‌بودن چشم مسؤولان بر انواع مزاحمت‌ها و کلاهبرداری‌های شرکت‌های مختلف و گاهی اپراتورهای بزرگ خدماتی باعث شده مردم هم حساسیتشان نسبت به موضوع کم شود.

سوءاستفاده از فرصت‌های فناوری زخمی است کهنه که می‌شد آن را مداوا کرد، اما بیش از دود دهه است که این زخم همچنان باز مانده، نرسیدن به آن باعث شده بزرگ‌تر شود و دردی مزمن باشد برای مردم. راه هموار فعالیت در حوزه‌ای که نام «ارزش افزوده» یا «وس» به آن داده شده و مسیر بی‌مانع سوءاستفاده از فرصت‌های فناوری باعث شده تا صنفی قلدر در این بازار رشد کند. آنها هر روز میلیون‌ها پیامک به مخاطبان ارسال می‌کنند و پول آن را از آگهی‌دهندگان می‌گیرند. برخی دیگر از فعالیت‌ها که کلاهبرداری است، عملاً در طبقه‌بندی دیگری قرار می‌گیرد که باز به صورت نه چندان زیرکانه‌ای آنها را هم جزو خدمات ارزش افزوده آورده‌اند.

شرکت‌های بزرگ و کوچک کاملاً شناخته شده‌ای، هر روز انواع مزاحمت‌ها را برای میلیون‌ها شهروند ایرانی درست کرده و با خیال آسوده فعالیت خود را گسترش داده و تبلیغ می‌کنند. حال گفته می‌شود قرار است فعالیت خدمات ارزش افزوده متوقف شود؛ اما چگونه؟

ماجرائی قدیمی

بگذارید از یک نمونه ساده شروع کنیم. هر روز به‌طور متوسط بین ۱۰ تا ۱۵ پیامک تبلیغاتی کاملاً بی‌ربط به شماره همراه نگارنده ارسال می‌شود و هر روز هم تمام این پیامک‌ها را با استفاده از امکان بلاک در گوشی به‌طور دستی و تک‌تک بلاک و حذف می‌کنم. پیامک‌هایی تکراری که در چند دسته‌بندی مختلف قرار می‌گیرد: جشنواره کولر گازی، بانه، فروش اقساطی محصولات یک برند کره‌ای، آموزش زبان، وکالت برای مهاجرت به خارج از کشور، داروهای جنسی، دوره MBA، فروش ملک در تهران و ویلا در شمال، کلاس کنکور و کودکان. حتی یک‌مورد از این پیامک‌های تبلیغاتی به کار من نیامده، اما سال‌هاست این پیامک‌ها هر روز ارسال می‌شود. در این مدت البته چشم مسؤولان به داستان پیامک‌های تبلیغاتی کاملاً بسته نبوده است. هر بار راه‌حلی برای این موضوع ارائه شده، اما راهکار ارائه شده به‌گونه‌ای بوده که عملاً نقشی در جلوگیری از کلاهبرداری و سوءاستفاده نداشته است.

حال چند وقتی است وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات موضوع جلوگیری قاطعانه از سوءاستفاده و کلاهبرداری‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات ارزش افزوده را مطرح کرده است.

او به گردش مالی سالانه ۲۶۰۰ میلیارد تومانی بازار خدمات ارزش افزوده اشاره کرده و گفته بخش زیادی از این گردش مالی از طریق درآمد‌های ناسالم تأمین می‌شود. واکنش‌ها به موضوع جدید اما جالب بوده؛ رسانه‌های مختلف با رویکردهای مختلف سیاسی یا از او قهرمان ساخته‌اند یا با اشاره‌هایی مقصود وزیر را سیاسی جلوه داده‌اند.

چسباندن نون کمرنگی به باید

رئیس سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی، ۱۵ مهر و پس از حواشی به راه انداخته شده درباره جهتگیری وزارت فاوا برای حذف کسب و کارهای ناسالم از این حوزه، یادداشت جالبی نوشته است. در این یادداشت مثالی از یک نوع کلاهبرداری آورده شده که از طریق نصب نرم‌افزار روی دستگاه‌های دارای سیستم عامل انجام می‌شود. این نرم‌افزار با جاسوسی از اطلاعات محرمانه مردم از طریق دادن اجازه دسترسی به محتوای موجود در گوشی یا وسیله ارتباطی و دزدی از حساب، پاک کردن پیامک بانکی و... کلاهبرداری می‌کند. در بخش دیگر یادداشت به راهکار مخصوص سازمان تنظیم مقررات یعنی سامانه ستاره هشصد مربع یا #۸۰۰* اشاره شده.

این یادداشت قرار است دفاعی باشد از اقدام وزیر برای اقدام جدیدش در برچیدن فساد از بازار خدمات مبتنی بر ارزش افزوده! در حالی که عملاً این یادداشت نه چیزی به معلومات ما از ماجرا اضافه می‌کند و نه دفاعی از وزیر انجام می‌دهد.

اول این که مگر اقدام به پاکسازی بازار ارزش افزوده یک اقدام فردی است؟ این اقدام باید توسط یک وزارتخانه به نهادهای نظارتی و پایش بازار ابلاغ شود و آنها با وضع مقررات و همکاری با قوه قهریه، آن را عملی کنند. این اقدامی است که یک وزارتخانه سر خط شروع آن است و یک تشکیلات پس از آن باید آن را پیگیری و عملی کند. پس شخصی جلوه دادن آن عملاً به اتفاق خوبی منجر نمی‌شود و تنها آن را تضعیف می‌کند. دوم این که سیاسی جلوه دادن یا حتی سیاسی بودن این اقدام می‌تواند جلوی عملی شدن آن را به‌طور قطعی بگیرد. حقیقت این است که مزاحمت و کلاهبرداری‌ها به‌صورت واقعی اتفاق می‌افتد و خسارت به مردم وارد می‌شود. بنابراین جدا از هر گرایش سیاسی یا مقصودی، این مبارزه علیه فساد در بازار خدمات ارزش افزوده باید از سال‌ها پیش شروع می‌شد. آیا مردم باید بابت این کم‌کاری که از همان روز اول بر این رشته از فعالیت‌ها سایه افکنده، همچنان متضرر شوند؟

راهکار عملی

در متون خبرهای منتشر شده در این مورد به راهکار عملی برای جلوگیری و رفع فساد از بازار خدمات‌دهندگان ارزش افزوده اشاره نشده است. راهکار قاطع نباید متکی بر گزارش مردمی باشد. راهکار باید متکی بر زیرساخت ارائه خدمات و اعمال نظارت بر شبکه باشد و علاوه بر شناسایی و اعمال قانون برای ارائه‌دهندگان چنین خدماتی، آگهی‌دهندگان و ذینفعان دیگر این سوءاستفاده‌ها را نیز زیر چتر قانون شناسایی و مجازات کند. اگر چنین راهکاری وجود نداشته باشد، وضع تغییری نخواهد کرد و قلدران این بازار به قوت خود باقی خواهند ماند.

راهکارهای گذشته

در گذشته چند راهکار برای مقابله با سوءاستفاده به بهانه ارائه خدمات ارزش افزوده تدبیر شد. بدون استثنا تمام راهکارهای موجود به نوعی موجب دور زدن، ساده‌سازی و از سر باز کردن شناسایی و اقدام قانونی علیه خاطیان این سوءاستفاده‌ها شد. اقدامات گذشته و کنونی به راه‌حلی منجر شد که عملاً توپ را به زمین شهروندان می‌انداخت. مثلاً دریافت پیامک‌های تبلیغاتی به‌صورت پیش‌فرض روی تمام سیمکارت‌های همه اپراتورها باز است، مگر این که کاربر دستور لغو آن را بدهد. به این ترتیب سامانه‌های قانونی و ثبت شده نمی‌تواند به کاربر پیامکی ارسال کنند، اما چنین راه‌حلی عملاً با وجود صدها هزار شماره شخصی ثبت نشده بی‌فایده است.

پس از گذشت ۲۰ سال از یکه‌تازی خاطیان، سامانه‌ای طراحی شد که مردم می‌توانند شماره‌های شخصی مزاحم و ارسال‌کننده پیامک‌های تبلیغاتی را اعلام کنند، اما عملاً این سامانه، شماره‌ها را به‌صورت تکی و نه فهرستی دریافت می‌کند و باید شماره را به‌صورت ویژه‌ای و بدون +۹۸ برای آن فرستاد. این سامانه با همین دو نقص عملاً بی‌فایده است، چرا که مردم روزانه بین ده تا ۱۵ پیامک تبلیغاتی از شماره‌های شخصی دریافت می‌کنند و اگر بخواهند روزانه ده تا ۱۵ پیامک را به‌صورت تکی و با ویرایش و حذف +۹۸ برای شکایت ثبت کنند، هر روز نیم ساعت باید وقت بگذارند و احتمالاً تعداد زیادی از مردم از این کار منصرف می‌شوند.

خدمات ارزش افزوده، گردش مالی سالانه ۲۶۰۰ میلیارد تومانی دارد و گفته شده بخش زیادی از این گردش مالی از طریق درآمد‌های ناسالم تأمین می‌شود

فره‌بین

اگر مطالب این صفحه را می‌پسندید، عدد ۷۷۷۲ را به شماره ۳۰۰۱۱۲۲۶ پیامک کنید